

Serban Derlogea

Manual de supravietuire

EDITURA AMALTEA

CUPRINS

<i>PREFAȚĂ</i>	11
1. PENTRU A SUPRAVIEȚUI – GÂNDEȘTE!	13
1.1. Cauzele accidentelor	13
1.2. Ce te faci?	20
1.3. Gândește și înfăptuiește	23
1.4. Folosește Manualul – „cu cap”	31
2. REGULI GENERALE	33
2.1. Cum se supraviețuiește?	33
2.2. Pregătirea unei călătorii	34
2.3. Echipamentul pentru călătorie	37
2.4. Pregătirea supraviețuirii	42
2.5. În caz de accident	47
2.6. Prioritățile	49
2.7. Învăță din experiență	50
3. PEA SINGUR	51
3.1. Efectele singurătății	51
3.2. Primul ajutor – pentru tine	54
3.3. Cum ceri ajutor?	55
3.4. Cum semnalizezi?	56
3.5. Ce semnal transmiți?	60
3.6. Caută ajutoare	63
3.7. Răspunde oricărei cereri de ajutor	64
3.8. Îngropat de viu	64
3.9. Greutățile mari	66
4. PEA MULȚI	69
4.1. Ești oare în primejdie?	70
4.2. Pregătește-te	71
4.3. Cum previi	72
4.4. Cum poți scăpa	79
4.5. Cine te atacă?	86
4.6. Dacă te leagă	89
4.7. Animalele	90
4.8. Insectele	96

5. SETEA	99
5.1. Ce să NU bei	100
5.2. Cum alungi setea?	101
5.3. Cum gospodărești apa?	102
5.4. Cum faci rost de apă?	103
5.5. Curăță apa	108
6. ÎN APĂ	110
6.1. Înainte de a ajunge în apă	111
6.2. Dacă NU știi să înoți	111
6.3. Pericole la țarm și pe mare	112
6.4. Pericole într-un râu	115
6.5. Apa din subteran	116
6.6. Înotul pentru supraviețuire	116
6.7. Cum umfli hainele?	117
6.8. Salvarea dintr-un naufragiu	118
6.9. Cum salvezi pe cineva de la înec	122
6.10. Traversarea unui râu prin vad	123
7. FRIGUL	124
7.1. Mișcă-te în continuu	125
7.2. Îmbracă-te cât mai gros	126
7.3. Adăpostește-te	128
7.4. Fă un foc	128
7.5. O sobă	134
8. INCENDIUL	136
8.1. Incendiul dintr-o clădire	137
8.2. Cum poți stinge un foc	138
8.3. S-au aprins hainele	141
8.4. Deplasarea prin fum	141
8.5. Pădurea în flăcări	141
8.6. Autovehiculul a luat foc	143
8.7. Incendiul din avion	144
8.8. Trăsnetul	144
9. ÎN BEZNĂ	147
9.1. Lumina a dispărut pe neașteptate	147
9.2. Pentru orientare folosește toate simțurile	148
9.3. Ce faci în întuneric	151
9.4. Circulația rutieră pe timp de noapte	152
10. ORBITOR	155
10.1. Cum te aperi de o lumină orbitoare neașteptată	155
10.2. Ce faci dacă știi că vei fi orbit	157
11. PEA REPEDE	159
11.1. Ca pieton	159
11.2. Într-un autovehicul	160
11.3. După un accident de circulație	164

11.4. Pe motocicletă.....	164
11.5. În tren	165
11.6. În avion	166
11.7. În lift.....	167
12. TABĂRA	168
12.1. Nu pierde timpul	168
12.2. Încropește un adăpost	169
12.3. Organizarea	176
12.4. Igiena	176
12.5. Unelte.....	177
12.6. Mobilierul	179
12.7. Obiecte de origine animală	180
12.8. Funii și frânghii	181
12.9. Nodurile	182
13. LA DRUM	192
13.1. Când părăsești epava sau locul accidentului?.....	192
13.2. Pregătirea călătoriei	193
13.3. Mijloace de transport.....	195
13.4. Orientarea în teren.....	199
13.5. Puțină meteorologie.....	203
13.6. Mersul pe jos	206
13.7. Traversarea râurilor	224
13.8. Călătoria pe apă	226
13.9. Cu un autovehicul	230
14. ÎNSUS	235
14.1. Înainte de a te cățăra	235
14.2. Cum ajungi mai sus?.....	236
14.3. Ajută-te la cățărare cu... ..	241
14.4. Urcă-te	244
14.5. În subteran.....	247
15. ÎN JOS	249
15.1. Cum cobori	249
15.2. Cum sari	252
15.3. Cum ajuți	256
15.4. Când stai pe loc și nu cobori?.....	257
16. FOAMEA	258
16.1. Mănâncă ceea ce găsești	259
16.2. Hrana vegetală	260
16.3. Hrana animală	263
16.4. Pescuitul.....	270
16.5. Cum gătești	272
16.6. Păstrarea alimentelor	275
16.7. Unde găsești hrana	276

17. CALAMITĂȚILE NATURALE	280
17.1. Inundația	281
17.2. Valul uriaș (Tsunami)	282
17.3. Uraganul.....	282
17.4. Tornada	284
17.5. Cutremurul	284
17.6. Erupția vulcanică.....	286
18. RĂZBOIUL	288
18.1. Războiul atomic.....	290
18.2. Războiul biologic	299
18.3. Războiul chimic.....	301
18.4. Muniția neexplodată	302
19. PRIMUL AJUTOR	303
19.1. Principii generale.....	304
19.2. Șocul psihologic	307
19.3. Urgențele : hemoragii, plăgi, răni	308
19.4. Oprirea respirației sau a inimii	310
19.5. Fracturi, luxații, entorse	316
19.6. Accidente produse de căldură, electricitate, chimicale	319
19.7. Accidente produse de violență	323
19.8. Accidente la ochi	328
19.9. Accidente produse de frig	329
19.10. Accidente de călătorie	332
19.11. Accidente produse de foame.....	333
19.12. Pericolele înălțimii	334
19.13. Boli infecțioase	335
19.14. Transportul accidentaților.....	336
19.15. Dă-i <i>mortului</i> o ultimă șansă.....	340
20. ÎNCHEIERE	341
20.1. Întrebări de autocontrol	341
20.2. Folclorul despre Supraviețuire	342
20.3. Școlarizarea pentru Supraviețuire.....	346
20.4. Informarea cetățenilor	352
20.5. Index alfabetic	355

PREFAȚĂ

Lumea în care trăim e plină de pericole. Cum poți scăpa din ele? Urmând sfaturile din această carte!

Ea îți arată ce trebuie să faci ca să *supraviețuiești*. Adică, să scapi din (aproape) orice fel de accident sau dezastru imaginabil în care te amenință *moartea*. Dar și să *viețuiești* în siguranță, responsabil și în mod civilizat.

După ce ai citit această carte, nu vei mai fi același om: vei avea o altă pregătire mintală. Vei ști cum să scapi de pericolul imediat. Vei ști cum să rezisti până sosesc ajutoare. Vei ști cum să supraviețuiești. Un om pregătit face cât doi!

Oamenii chibzuiți știu că trebuie să se pregătească pentru orice eventualitate și, pe cât pot, își iau măsuri corespușătoare. E evident că *un gram de prevedere face mai mult decât tone de reparații*. Incendiile, inundațiile, cutremurele, automobilele care dau buzna, trenurile care deraiază sau se ciocnesc, navele care se scufundă, avioanele care se prăbușesc – toate distrug fără să aleagă și fără să anunțe. Uraganul, ruperea de nori, viscolul, soarele dogoritor lovesc pe oricine, fără nici o discriminare. Totuși, sunt foarte numeroși cei care își închipuie că nu o să li se întâmple un accident tocmai *lor*, deși astfel de situații neașteptate, îngrozitoare, apar mereu, peste tot. Și ele fac zeci, sute, mii de victime printre oamenii obișnuiți, care, în toată viața lor, nu au avut decât un singur coșmar – ultimul.

Când ești pierdut în ceața de pe munte sau te târăști înnebunit de sete în deșert, ori când rătăcești înghețat până în măduva oaselor într-un pustiu de gheață, sau te atacă un derbedeu pe o alee întunecată, iluzia ta că așa ceva nu îți se poate întâmpla tocmai ție nu te mai ajută cu nimic. Iată că acest *imposibil* îl trăiești! În casă, aproape de casă – sau la capătul pământului. *Ce te faci?*

Tehnicile de supraviețuire sunt foarte variate. Ele depind de specificul situației, dar și de atitudinea, cultura, mentalitatea, posibilitățile (mintale, fizice, materiale) și pregătirea celui surprins de accident. Auzi povești contradictorii spuse de supraviețuitori care au scăpat din același pericol – deși au acționat în moduri cu totul diferite; unii chiar se salvează fără să facă ceva conștient. Unii oameni vor să trăiască – alții nu! Deși viața e o minune care nu se mai repetă. Medicii se miră că unii oameni supraviețuiesc în situații din care normal, științific, trebuiau să moară. Explicația este una singură: acești oameni nu s-au lăsat înfrânți de evenimente, ei au avut *voința* să trăiască, să gândească, să lupte pentru a scăpa.

Viețuitoarele moștenesc ereditat instinctul luptei pentru supraviețuire. În lumea animalelor mari sau mici găsim nenumărate exemple din cele mai variate: ca să scape, unele se zbat și luptă, fug, înoată,ucid în jurul lor, se înmulțesc extraordinar,

altele fac pe mortul, lansează mirosuri respingătoare, mimează o înfățișare feroasă ș.a.m.d. *Se adaptează la mediu.* Mulți oameni fac la fel ca animalele: unii supraviețuiesc călcând peste cadavre, alții ascunzându-se în grămada de fecale. Unii fac mulți copii (ca să-și salveze familia), alții suprimă gurile de prisos. *Câte bordeie – atâtea obiceie.* Unii emigrează, fug, fură, cerșesc milă, ajutor, hrană, bani, alții stau și luptă, se salvează singuri din necaz. Sau, aflăm că pentru a supraviețui în trecutul recent, unii au devenit informatori la Securitate, în timp ce alți oameni s-au refugiat în munți, să lupte cu arma în mână contra ciumei roșii.

Există metode de supraviețuire pentru orice fel de om. Te poți salva și poți trăi sau muri – fie cu capul sus, fie rușinos. Problema supraviețuirii se împletește și cu enigma existențială a vieții și a morții, a rostului fiecăruia pe pământ. Preocuparea *conștientă* în acest sens ne apropie de Dumnezeu.

Ca să răzbești într-o situație disperată n-ai nevoie nici de reflexele unui boxer, nici de mușchii unui halterofil, nici de mintea unui laureat al premiului Nobel. De ceva însă tot ai nevoie: *voiața* de a scăpa și *știința* ce să faci ca să scapi. În *Manual* sunt tratate amândouă.

Nu e *nimic nou sub soare*: n-am inventat eu roata, nici supraviețuirea. Conținutul acestei cărți se bazează pe experiența multor supraviețuitori, pe unele cărți și site-uri din Internet, dar și pe poveștile multor tovarăși de drumeție. *Non nova – sed nove* (Nimic nou, dar altfel spus). Le mulțumesc și pe această cale tuturor celor care m-au ajutat direct, indirect, cu voce, sau fără să știe – să scriu acest ghid. *O faptă cu adevărat bună nu e făcută cu premeditare, pentru o răsplată.*

În carte sunt date sfaturi și pentru situații deosebite, care nu pot apărea la noi în țară; dar acum lumea circulă cu ușurință pe tot globul și nu se știe unde te surprinde ceasul rău. Chiar dacă apariția telefoanelor mobile a schimbat radical în bine problema salvării accidentaților izolați, metodele de supraviețuire tradiționale, arhaice sunt încă bune și acum, cu toată „globalizarea” comunicațiilor.

Sper că acest *Manual de supraviețuire* va ajuta pe mulți români să evite accidentele și să scape din necazurile cu adevărat inevitabile. Iar pe câțiva adormiți – să înceapă să gândească.

1. PENTRU A SUPRAVIEȚUI – GÂNDEȘTE!

-
- 1.1. **Cauzele accidentelor:** Lipsa de gândire;
Pericole exterioare; Ce ne aduce viitorul
  - 1.2. **Ce te faci?** Supraviețuirea imediată;
Supraviețuirea pe termen lung
  - 1.3. **Gândește și înfăptuiește:** Fii atent; Fii activ;
Fii responsabil; Fii eficient; Fii optimist;
Inventează; Comunică; Respectă Natura; Implică-te
  - 1.4. **Folosește Manualul – „cu cap”**
-

Supraviețuirea înseamnă să scapi cu viață dintr-un accident, catastrofă sau nenorocire. Supraviețuirea (și opusul ei *sinuciderea*) fie individuală, fie colectivă, poate fi *imediată* sau *înceată, pe termen lung*. Ideal ar fi să scapi nu numai cu viață, ci chiar neatins, sau cât mai puțin afectat la trup, minte sau suflet. În mod obișnuit, *supraviețuirea* se referă la un pericol iminent, extrem de grav: moartea *rapidă*.

Doar moartea e ireversibilă – celelalte necazuri sunt remediable.

1.1. CAUZELE ACCIDENTELOR

Deșteaptă-te, române!

Accidentele pot fi provocate atât de factori *subiectivi* (chiar de victimă) cât și de factori *exteriori* (fără nici o legătură cu victima: cutremur, uragan, război etc.).

Lipsa de gândire

Nimeni nu dorește să ajungă într-o situație de supraviețuire, dar ea poate apărea pe neașteptate oricând, oriunde – și nu numai din cauze exterioare. Studiile psihologice arată că numai o mică parte din accidente este „întâmplătoare”, datorită unor factori din afară. În majoritatea cazurilor persoana respectivă se pune *singură* în situația dificilă (*și-o face cu mâna ei...*). Foarte adesea accidentul este rezultatul unei purtări neconștiente a viitoarei victime (fără să se gândească), pentru a-și satisface o nevoie sau o pornire subconștientă (de exemplu să impresioneze sau să atragă atenția cuiva; ca scuză pentru o anumită comportare; să pedepsească pe altcineva sau pe el însuși ș.a.m.d.).

Dacă analizezi la rece (*stai strâmb și judeci drept*), ajungi la concluzia că NU ghinionul pur și simplu, ci mai degrabă atitudinea sau modul de viață al victimei e motivul accidentului. De fapt, cauza e lipsa de gândire, de prevedere, de luciditate.

Un om gospodar și înțelept își planifică și pregătește cu consecvență viitorul, astfel încât să poată rezolva crizele sau surprizele *inerente* oricărei vieți, fără eforturi și sacrificii deosebite – *fără eroisme*. În fond, eroismul (care subînțelege un sacrificiu personal în folosul comunității) e doar o soluție extremă de rezolvare a situației grave create de prostia, lăcomia, inconștiența etc. (personală sau colectivă) cu care evenimentele au fost lăsate să se desfășoare în voia sorții, în loc să se acționeze preventiv și responsabil.

Oricât ar fi de laudabil eroismul, se zice: *vai de nația care are nevoie de eroi!*

Cu toate acestea, constatăm că foarte mulți oameni refuză să se gândească la viitorul lor, la sfârșitul inevitabil. E adevărat, gândurile despre moarte nu au happy-endul obișnuit la serialele TV. Dar ei vor să gândească cât mai puțin, s-o facă alții în locul lor. De fapt, vor să lenevească mental, autoamăgindu-se cu iluzia că toate „merg sau vor merge bine”, spre a nu ajunge în situația (nedorită de ei) de a gândi cu mintea lor, pe care s-o chinuie ca să rezolve în chip optim problemele concrete, complicate, ridicate de viața reală. Trăiește cu impresia că dacă nu se gândește la o problemă, ea dispare de la sine. Au nevoie mereu de un „tătuț” care să le poarte de grijă, să-i scape de încurcături. Ideea și iluzia unui astfel de om (din păcate întâlnită și de educația religioasă) e că, până la urmă, din orice neceaz te va scăpa Dumnezeu, Tătuțu’, Statul, Guvernul, părinții, norocul.

Adică mereu alții – numai el însuși nu.

Majoritatea oamenilor nu vor nimic altceva decât „liniștea” lor. Fără să-și dea seama că în felul acesta se sinucid. Liniștea o găsești doar în moarte – viața e tocmai *neliniște*. Scopul vieții unui *om adevărat* NU este ca la animale: să se îmbuibeze și să trăiască mult, vegetând, necreând ceva pentru semenii săi; ci să facă ceva, să trăiască *cu adevărat* (chiar dacă prin aceasta ar putea muri mai repede...).

Din păcate, după 50 de ani de educație sovieto-comunistă și 10 de „tranziție”, numeroși oameni simpli (dar și alții) continuă să se comporte ca niște animale cărora le trebuie stăpân, sau ca niște sugari ce nu acceptă înțârcarea. Când fac ceva nu se gândesc deloc la *consecințe*, iar când se petrece un accident, nu fac nimic pentru *a se salva* cu forțe proprii. Fie nu gândesc deloc, fie gândesc greșit. Ei nu cugetă deloc rațional asupra viitorului și se bazează pe minuni. Au o spaimă grozavă față de ideea răspunderii individuale pentru propriul viitor și propriul trecut.

Este deprimant să vezi cu câtă lipsă de logică, de gândire constructivă, de coerență și responsabilitate se comportă cei din jur. Iar nenorocirea asta – *lenea de gândire, frica de a privi viața în față* și a acționa în consecință – se manifestă peste tot: în familie, pe stradă, la masă, în politică, la lucru sau la iarbă verde. Multă lume chiar fuge și se ascunde de realitate cu ajutorul drogurilor de tot felul: alcool, tutun, TV etc., numai pentru a scăpa de povara gândirii. Am auzit până și declarații încrâncenate: „noi muncim, nu gândim”. Se pare că *gândirea doare*.

Mulți se poartă la fel ca ciobănașul din balada Mioriței. Acesta *află* că va fi victima unui atentat, dar, în loc să-și ia contra-măsuri de autoapărare, de supraviețuire, stă la taclale (cu o oaie!), irosind timp prețios și acceptând astfel să moară prosteste... (las celelalte interpretări ale baladei, mai favorabile, pe seama speciailor în folclor).

Însă nu cu taclale, vaiete, dorințe sau iluzii devii un supraviețuitor, un învingător, ci cu voință, fapte. *Vorba lungă – sărăcia omului*. Dacă nu-ți porți singur de grijă, dacă nu *te pregătești* pentru viitor, dacă nu acționezi, ai cele mai

mari șanse să devii o victimă – să mori. *O faptă oricât de mică acum, când e nevoie, valorează mult mai mult decât un sac de vore!*

Peste 80% dintre oameni *văd copacii, nu pădurea*; ei confundă cauza cu efectul; alcargă după himere (cum ar fi: îmbogățirea fără muncă, prin jocuri de noroc – de exemplu la Caritas, Bingo, Loz în plic etc.); așteaptă mereu ca alții să facă o treabă neplăcută în locul lor (de genul: să vină nemții, primăria – să le curețe gunoiul din fața casei; sau să vină NATO – să-i apere).

Astfel de exemple ar putea fi date la nesfârșit, căci inconștiența n-are margini. Plai cu boi... (vorba lui Mircea Dinescu). *Diferența dintre geniu și prostie e că geniul are totuși limite.*

O nerozie, chiar repetată și susținută de milioane de voturi – tot prostie sau neadevăr rămâne. Deși, după atâta susținere, pare demnă de crezare. Așa se face că oamenii noștri imită fără să judece orice imbecilitate văd sau aud, numai să fie „ambalată” frumos, lucios. Parcă le-ar plăcea să fie trași pe sfoară. Apoi, când consecința inevitabilă (evidentă și previzibilă pentru orice minte de adult normal) se produce, ei reacționează instinctiv, ca și copiii: nu se uită la bârna din ochiul lor, ci caută așchia la vecin sau străin. Dacă fac ulcer din cauza sucului Coca Cola, țipă „moarte străinilor care ne-au vândut băuturi otrăvitoare”, iar dacă propriul jelig, mărțanie sau inconștiență îi înecă – țipă „moarte țiganilor”, fără să vadă cauza rețelor în sinea lor, la ei înșiși. *Prostul dacă nu-i fudul, înseamnă că nu-i prost destul.*

Boala celor mai mulți este lipsa educației. Aceasta e și cauza, dar și rezultatul lenei, prostiei, fuduliei, nepăsării, iresponsabilității sau comportării copilărești. Prea mulți cred că numai faptul că ei există și trăiesc ar fi suficient pentru a-i îndreptăți să ceară și să capete, de la alții sau de la autorități, hrană, casă, loc de muncă, prime – la fel cum gândesc copiii. Ei refuză să accepte viața așa cum e ea și nu caută soluții practice la „problemele” care apar fără încetare. Din păcate, însă, viața e o continuă și dură luptă pentru existență. Desigur, dacă se găsesc fraierii sau interesații care să le satisfacă cererile nesfârșite, ei pot supraviețui – cerșind. Până la urmă, însă, tot vor pieri – și nu-i va plânge nimeni!

Am putea rămâne indiferenți față de oamenii care trăiesc de parcă ar vrea să moară și să-i lăsăm în plata Domnului (zicând despre ei: e libertate și fiecare are voie să facă ce vrea, *de gustibus non disputandum*, n-o să îndrept eu lumea, nu-i treaba mea etc.). Dar NU o putem face, căci de soarta lor depinde și soarta noastră, a nației, ei sunt o parte a poporului nostru.

Supraviețuirea noastră, a tuturor, depinde de a lor.

Uneori, pentru a supraviețui nu trebuie să fugi, ci să stai, să lupti, să rânești gunoiul (material, mintal). Adică, trebuie să pui mâna și să schimbi mentalitatea fatalist-pesimistă, pasivă, miloagă, distructivă, egoistă, inconștientă, invidioasă sau compătimitor-iresponsabilă, corupția, toleranța față de ticăloșie, care îi caracterizează pe mulți (poate și pe tine?!).

Nu te mai baza pe alții, pe autorități sau Dumnezeu – că o să te scape, salveze, sau o să-ți dea. Ia gândește-te puțin: cum să te „scape” ei? Totdeauna Salvarea vine târziu, spitalele n-au bani, poliția n-are dotare ș.a.m.d. Ce să-ți „dea” alții? Ei pot doar lua, sau pot distribui (preferențial!) ce-au luat deja de la noi sau de la alții. Precis nu vor veni cu bani de-acasă să-i dea mulțimii, sau ție! Ca să nu vorbim și de ghinionul nostru endemic, cu politicieni și manageri (din administrația și economia de stat) incompetenți, *lipsiți de orice gândire corectă*, ridicăți

prin contra-selecție. Țelul lor este doar îmbogățirea urgentă – fără nici o judecată de perspectivă sau de interes cetățenesc, public sau național. Ei se pricep bine doar la minciuni, sforării, pile, relații, șpagă și deloc la conducere eficientă, muncă, altruism. De la ei sau de la Cer nu putem aștepta nimica; nădejdea salvării rămâne în noi. Toți politicienii promit doar lapte și miere, iluzii, în loc să arate cinstit că nimic nu se rezolvă cu efortul altora, ci numai prin muncă, sacrificiul fiecăruia – de la Vlădică până la opincă. *Dragostea de țară se arată înainte de orice prin curajul și prin riscul de a mărturisi concetățenilor adevărul* (Mihail Manoilescu). Chiar dacă românii preferă să omoare, să alunge sau să exileze vestitorul, în loc să se implice pentru îndreptarea strâmbătății.

Peste tot politicienii mint – însă, prin alte țări, ei se mai și trezesc, devin legendari când situația le-o cere. A rămas celebru programul de guvernare, oferta electorală „*blood, sweat and tears*” (sânge, sudoare și lacrimi) cu care Sir Winston Churchill a câștigat în 1940 alegerile parlamentare din Anglia. Englezii, care de 20 de ani se complăceau în vraja demagogilor pacifiști, tocmai fuseseră crunt bătuți de armata nazistă. Ca boxerul „trezit din pumni”, ei au înțeles atunci că pălăvrăgilele și promisiunile politicienilor îi vor duce la dezastru. Au ales oferta cea mai neplăcută, dar realistă – și au câștigat războiul. Cine are urechi de auzit...

Nu te amăgi. Nu te salvează nimeni – afară de tine însuși. *Deșteaptă-te, române!* Poate că se vor trezi din letargie și cei predispuși doar la contemplație, lene, iresponsabilitate civică, atât de slăbiți și îmbătrâniți înainte de vreme încât ai putea bănui că în aerul, apa, hrana de la noi e ceva dăunător sau debilitant. Sau că toți ar fi hipotensivi, ar avea insuficiență cardiacă! Oameni deja morți sufletește, chiar dacă pe dinafară par vii. Care se „gândesc” doar la ce doresc *să rămână*, în loc de a face efortul să se gândească la ce ar putea *să devină* (Cioran dixit).

Norocul – fie imediat, fie de lungă durată – este așa cum și-l face omul.

Mai repede poți muri NU din cauza unui cutremur, urs fioros sau război ș.a.m.d., ci pentru că **NU GÂNDEȘTI – cum trebuie**. E la fel de rău și dacă nu gândești și dacă gândești greșit. De obicei, te pierde lipsa gândirii logice, cu bătaie lungă, provocată de: lenea, frica, graba, nepăsarea, murdăria, iresponsabilitatea, neștiința, ne-simțirea în care poate trăiești, sau pe care o accepți. De fapt, până la urmă, oricare om are, obține doar ce-și face singur. *Ce-ți faci cu mâna (și mintea!) ta e sfânt. Și în bine – și în rău!*

De când ne știm, mentalitatea lui „*lasă*”: lasă că merge și așa, lasă că n-o să se (ne) vadă (dacă fur, chiulesc, greșesc), lasă că trece și necazul ăsta (fără să fac eu ceva!) ș.a.m.d. – ne tot bagă în belele, dar nu vrem să învățăm sau să schimbăm nimic. Dacă vrei să intri în joc, trebuie să respecti regulile respective: nu poți să fii *și cu mâna în traista altuia și cu sufletul în Rai*. Refuzul de a accepta că ai greșit și că pentru aceasta trebuie să plătești e simptomatic. Gălăgia făcută de presa românească în cazul descalificării unei gimnaste la olimpiada de la Sydney 2000 e numai o dovadă dintr-o mie. E mai simplu să arăți spre alții decât să-ți recunoști vina, în acest caz: amatorism, neglijență, neatenție, lipsă de informare – care au dus la acuzația de dopaj. Un filozof antic zicea: *fii atent la ce îți spun dușmanii, căci ei îți descoperă cei dintâi greșelile*. Din nefericire, ei îți află nu greșelile mărunte, aparente, scuzabile, pe care le știi și tu, ci pe cele grave, de fond (pe care le exploatează în folosul lor).

Ca orice realizare din viața adevărată, supraviețuirea necesită consumul conștient al unui efort fizic și mental *propriu*. Ea nu poate fi făcută de un înlocuitor, cu procură. *Cum îți așterni – așa vei dormi*. Toate pilele, sforăriile, eschivările, chiulul, furtul, închipuirile cu care încerci să înșeli viața sau pe alții se întorc până la urmă împotriva ta. Nu fac doi bani când ești **singur** în fața amenințării catastrofei.

Singur – și nu chiar. Iar cei din jur nu-ți sunt totdeauna de ajutor, chiar din contră.

Pericolele exterioare

Pe lângă problemele pe care le naștem singuri (*ne batem cuie în talpă...*), inevitabil apar și cele provocate de alți oameni (apropiați sau veniți de aiurea), sau de Natură.

Homo homini lupus (omul se poartă cu alți oameni ca și când ar fi lup) ziceau romanii încă din antichitate. *Interesul poartă fesul* – de la indivizi până la marile puteri, toți își urmăresc doar scopurile și interesul propriu, fără să se gândească la alții, la consecințele globale ale faptelor lor. În loc să trăiască rațional, oamenii sunt preocupați mai mult de sex, putere, distracții, violență. Fie că te lovește în cap un membru al familiei sau un necunoscut; fie că îndurăm tranziția permanentă sau invaziile repetate (militare, economice etc.) ale unora sau altora dintre vecinii apropiați sau depărtați (barbarii de la Răsărit, păgânii de la Sud, perfizii de la Apus); fie chinul continuu de a prinde din urmă sau a ne adapta la neobositul „progres” al străinătății (care adeseori nu e un progres real, ci o invazie mascată), iată tot atâtea amenințări grave la viața cuiva – sau a noastră, a tuturor.

Dar astfel de „invazii” nu sunt dovada unei dușmăni, persecuții sau reavoințe față de noi, ci o formă a luptei altora pentru supraviețuirea lor în cadrul nemiloasei competiții internaționale. Ei nu se preocupă de tine sau de noi – ci de soarta lor. Competiția e un fenomen natural. *O luptă-i viața...* clama și Coșbuc (tot cam fără ecou).

Suprapopularea globului, sărăcia lucie a prea multora din cele 6 miliarde de oameni, stagnarea sau scăderea nivelului de trai din cauza accesului inegal la progresul tehnic (3 miliarde de oameni nu au acces la telefon, 2 miliarde la electricitate ș.a.m.d.), moartea violentă datorată numeroaselor războaie de tot felul, poluarea masivă a mediului – toate aceste pericole vitale pentru omenire și țara noastră sunt reale. Ele sunt evidente pentru orice om cu scaun la cap. Doar în *ultimii zece* ani populația României a scăzut cu 1 milion oameni (iar în următorii 10 ani va scădea cu încă un milion), în timp ce populația globului a crescut cu 450 milioane, mai ales în țările foarte sărace. Credeți oare că această mare de oameni va sta liniștită la „casele” ei, așteptând să moară de foame? Sau că în năvala ei pentru supraviețuire ne va ocoli pe departe, admirând cu respect blândețea, omenia sau folclorul nostru (de fapt, lenea noastră)?

E bine însă de știut că invadatorii, tâlharii, derbedeii se întind doar atât cât li se dă voie... Nu ei sunt de vină când apucă și iau. N-ar reuși ei să facă nimic dacă n-ar apărea „cozile de topor” (care își vând frații pentru 30 de arginți) și irresponsabilitatea multor victime.

De ce oare tot năvălesc unii și alții peste noi, în loc să ducă în altă parte? Pentru că suntem o pradă ușoară. Având o țară minunată, cu climă plăcută și

hrană suficientă, nu ne-am pus serios problema supraviețuirii, ba chiar am devenit nepăsători, fataliști. Acceptăm și credem ușor tot felul de prostii sau minciuni, risipim ineficient resursele, ne lăfăim pe teritorii uriașe pe care nu le cultivăm (dacă am avea noi densitatea populației din Olanda, în România s-ar înghesui 83 de milioane de locuitori) și nu prețuim, nu păstrăm, nu apărăm deloc cele căpătate de la Dumnezeu. Până ce alții, mânați de nevoi: suprapopulare, șomaj, lipsă de terenuri agricole ș.a.m.d., vor da năvală să ni le ia. Alții se zbat, luptă, sunt conștienți de greutățile vieții – pe când noi ne văităm, visăm, chiulim, așteptăm, stăm, cerșim...

În cadrul acestei dure lupte pentru existență (pe care însă prea mulți dintre noi refuză s-o vadă), cu inevitabili învingători și învinși, câștigători și învinși, supraviețuitori și dispăruți, s-a pus mereu și se pune în continuare problema supraviețuirii nației noastre. (Re)citește Doina lui Eminescu! Pericolele sunt mereu actuale, chiar dacă se încearcă pe toate căile (cel mai adesea cu succes) și cu tot felul de gogoși adormirea brumei de vigilență ce-o mai avem.

Slăbiciunile unora – devin foloasele altora.

Se spune că un român și un japonez mergeau prin savana africană. Obosiți de drum și căldură, când găsesc un copac se opresc bucușoși la umbra lui. Se dezbracă, se descalfă, beau apă. Deodată, dintr-un tufiș apare un leu fioros care se pregătește să-i atace. Amândoi încremenesc de frică. Totuși, japonezul începe iute să se încalțe. Românul observă și nu se poate abține să-l întrebe: ce crezi, mă, că încălțat o să alergi mai repede decât leul? Nu, răspunde acesta tremurând, doar mai repede decât tine...

Să nu uităm însă că orice rău are și o parte bună: adeseori, de la străini s-au putut învăța multe (cine a vrut), fie bune – fie rele. Noi suntem de vină că mai adesea am învățat relele: organizarea crimei – nu ordinea publică; șpaga – nu eficiența administrației; grevele – nu eficiența muncii; noile tehnologii ale fărădelegilor – nu cinstea și datorია. Uneori, chiar am primit ajutor de la ei și continuăm să primim, de exemplu, sub forma ajutorului pentru integrarea europeană – vezi #20.4. Așa că nu e nici bine, nici corect, să aruncăm toată vina pe trădare, străini sau soartă.

În realitate, mai multă vină are propria lene, lipsa de gândire și de acțiune cu bătaie lungă.

Ce ne va aduce viitorul

***Ce e mic, rău, negru, urât și bate la ușă?
Viitorul!***

„Tranziția” actuală nu e ceva trecător: viitorul va fi o permanentă și continuă tranziție – spre necunoscut. Orice clipă e una de tranziție. Schimbarea și nesiguranța vor fi singurul lucru sigur.

Capacitatea noastră de supraviețuire depinde de învățăturile trecutului. Dar prezentul e mult diferit de trecut – iar viitorul va fi și mai surprinzător. Istoria, trecutul ne pot ajuta doar parțial să facem față la ce ne așteaptă în viața de zi cu zi:

– **Pericolele social-economice:** În ultimul secol, populația globului a crescut de 4 ori. Majoritatea oamenilor trăiesc în orașe. Progresul științei (motivată prea mult de goana pentru câștig material și prea puțin censurată de criteriile etice sau morale) a produs noi și noi tehnologii cu o influență majoră în viața oamenilor:

antibioticele, aviația cu reacție, ingineria genetică, armele de distrugere în masă, internetul – și multe altele. Ele au mărit dramatic densitatea, intensitatea și ritmul interacțiunilor umane. Internaționalizarea sau globalizarea înaintază nestăvilite și ne implică pe toți, cu sau fără voia noastră.

Sistemele sociale și economice globale au, în prezent, mult mai mulți factori: oameni, organizații, întreprinderi, tehnologii sau țări noi, cu mult mai multe legături reciproce. Între ele se transferă cantități mult mai mari de materiale, energie și informație, cu viteze mult mai mari decât în trecut. De exemplu, între 1960-2000 populația globului s-a dublat, dar traficul anual global (numărul de km parcurși de oameni în automobile, autobuze, trenuri și avioane) a crescut de 5 ori. Azi toate evenimentele se petrec mai repede, în număr mai mare și cu o complexitate interactivă mai mare.

Creșterea rapidă și aparent fără sfârșit a legăturilor și transferurilor între oameni provoacă o avalanșă de probleme sociale și tehnice. Soluționarea lor cere mai multă ingeniozitate, mai multe idei practice – pentru a lua decizii corecte la momentul oportun. Dar foarte des nu mai putem face față vitezei mari cu care toate se schimbă în jur, suntem incapabili să producem suficient de repede cantitatea de gândire novatoare necesară.

Sistemele sociale, economice, ecologice și politice se bazează din ce în ce mai mult pe calculatoare și instalații automate, dar legile care conduc aceste sisteme complexe nu sunt încă bine cunoscute. Programele pe care se bazează automatizarea lor sunt deficitare. Ele ajung să depindă în mod neașteptat de factori imprevizibili și să se comporte (aparent) ilogic – de fapt, nelinear.

Dacă omenirea nu se trezește ca să frâneze creșterea haotică a sistemelor pe care ea însăși le-a creat (ca ucenicul vrăjitor) și să le reducă viteza, ele vor fi zguduite din ce în ce mai des de defecțiuni catastrofale. Cu consecințe dramatice pentru viața noastră. Fie că ne place sau nu, urmările vor fi: crize financiare, încetinirea dezvoltării mondiale, scăderea nivelului de trai.

Totuși, o veste bună: războaiele mari, mondiale, vor dispărea. Nu pentru că ar reprezenta o acțiune evident rea, ci pentru că sunt o dovadă clară de prostie: ele sărăcesc și distrug sigur toate părțile participante la conflict. Țările mari, civilizate, s-au deșteptat suficient. Dar războaiele mici, locale, terorismul vor mai continua, din păcate, să facă victime nevinovate. Vezi și #18.

– **Pericole biologice:** degenerarea indivizilor atât din societățile și țările avansate (datorită sedentarismului: obezitate, boli grave, reducerea natalității etc.), cât și a celor subdezvoltați (din cauza foamei, suprapopulării, creșterii violenței și criminalității ș.a.m.d.); (re)aparitia unor boli, microbi, paraziți rezistenți la orice medicament cunoscut; utilizarea teroristă a armelor atomice sau biologice etc. Trebuie să recunoaștem că, pe lângă unele avantaje: obținerea mai ușoară a hranei, adăpostului, apărării etc., civilizația și educația produc și efecte rele asupra omului: deteriorarea funcțiilor sale vitale, slăbirea forței fizice, descreșterea fertilității, slăbirea instinctului de supraviețuire și spiritului combativ ș.a.m.d. Cu grave urmări negative: sedentarism, fuga de realitate (în imaginarul mai simplu și comod – vezi realitatea „virtuală”, drogurile) ș.a.m.d.

– **Pericole ecologice:** Echilibrul ecologic al planetei este grav periclitat. Pentru prima oară în istoria ei, omenirea a ajuns să poată mișca materiale, să producă energie și gunoaie, în cantități de același ordin de mărime ca și Natura.

Omul poate, prin acțiunile sale inconștiente, să provoace – direct sau indirect – catastrofe naturale (inundații, secetă, uragane, cutremure), accidente nucleare etc. Ca să nu mai vorbim și de lipsa apei: în anul 2000 un miliard de oameni nu avea acces la apă potabilă, iar 2 miliarde nu aveau acces la nici un fel de apă. Sau de lipsa aerului respirabil: milioane de orașeni se asfixiază datorită smogului (ceață otrăvitoare cauzată de gazele produse de autovehicule).

În goana ei pentru bani, omeniarea se autodistruge prin: poluare, experimente genetice făcute fără a avea cunoștințele necesare, utilizarea antibioticelor pentru îngrășarea animalelor, netratarea gunoaielor etc. Iar gravitatea acestor probleme este mult accentuată de suprapopularea planetei.

1.2. CE TE FACI?

În viața obișnuită, în locuință, oraș, sat, mijloace de transport etc., suntem permanent amenințați de o mulțime de pericole. Fie produse de oameni: accidente de circulație, agresiune fizică, incendii, războaie etc., fie naturale: furtună, viscol, inundație, cutremur etc. Dar NU pericolele naturale sunt mai frecvente, ci cele artificiale – create de tine sau de alți oameni.

Corespunzător varietății diverselor situații critice, supraviețuirea poate fi și ea de mai multe feluri: urbană, în natură (survival), culturală, etnică ș.a.m.d. Sau, putem vorbi despre acțiuni imediate, de durată, ori de supraviețuire individuală sau colectivă – prin aceasta din urmă înțelegând de la un tovarăș de drum până la o întregă nație.

Putem aprecia că unele metode de supraviețuire sunt primitive, necivilizate (cerșitul, hoția, prostituția, agresarea simțurilor dușmanilor ș.a.m.d.) – pe când altele sunt civilizate (cum ar fi cele indicate în acest Manual). Există pericole, să le zicem (după moda actuală) de tip hard – pentru corp (de exemplu foame, sete, strivire, asfixiere etc.), dar și altele – de tip soft – pentru minte (cum ar fi spălarea creierului, pierderea identității culturale, interzicerea libertăților civice etc.). Lor li se poate răspunde prin acțiuni de supraviețuire biologică, respectiv intelectuală. Globalizarea face ca în țările dezvoltate lupta pentru existență să depășească domeniul corporal pentru a se extinde în cel mintal (informațional etc.) și în cel spiritual (al identității, culturii, limbii naționale etc.).

Adeseori termenul de supraviețuire este folosit greșit de oamenii simpli, ziaristii ori de politicienii (din opoziție) cărora le place să se tot vaite: ei însă confundă greutățile mari, dar obișnuite și inerente vieții – cu moartea. S-ar putea spune și așa, că o mare parte din tot ceea ce facem sau trăim zilnic constituie acțiuni sau situații de supraviețuire, dacă acceptăm ideea că trăim permanent sub amenințarea, chiar voalată, a foamei, setei, frigului ș.a.m.d. – a morții premature. Deși greutățile și efortul zilnic de a circula corect pe stradă, a mânca și bea doar ce și cât trebuie, a folosi corpul numai pentru ce a fost el gândit, sau de a-ți face igiena personală, de a te vaccina, a plăti la timp impozitele, a merge la serviciu, a crește copiii, a avea grijă de toate obligațiile sociale, a-i respecta pe ceilalți, a te ține de cuvânt, inclusiv a câștiga un ban prin muncă cinstită – toate acestea sunt de fapt viață normală, nu supraviețuire.

Supraviețuirea imediată

Într-o situație care te amenință cu posibilitatea morții rapide – este necesar un răspuns corespunzător: măsuri de supraviețuire imediată.

Salvarea din accidente prin care oamenii ajung pe neașteptate izolați în natură, departe de civilizație, poartă denumirea consacrată de *survival*, din limba engleză. O mare parte din acest Manual se ocupă de rezolvarea acestei situații.

Însă în viață toate sunt legate între ele, așa că învățătura și deprinderile pentru *survival* au aplicații în numeroase aspecte sau domenii ale vieții de zi cu zi (vezi și # 20.3).

Supraviețuirea pe termen lung

Pericolul morții rapide, ca urmare a unui accident de mașină, de drumetie, uragan, incendiu etc., este mai ușor de sesizat. Dar există și altfel de pericole, adeseori mai greu de perceput. Așa sunt situațiile grave în care se pune problema dispariției lente, după un timp: de exemplu războiul armat, psihologic, economic, cultural, religios; conflictele interetnice; detenția în închisoare; o boală sau epidemie gravă; poluarea morală sau a mediului; dispariția limbii materne ș.a.m.d. Pe glob, în fiecare lună dispar două limbi și o specie animală; la 4 secunde un om moare de foame (2001).

Natura, cât și istoria, arată clar că cei slabi vor pieri. Atât la nivel de individ – cât și de grup: șatre, etnii, popoare. În vremurile noastre, slab – înseamnă: fără educație, fără școală. Acești oameni ori se vor întări prin educație – ori vor dispărea din cauza concurenței locale sau internaționale. Nici o soluție miraculoasă, legislație binevoitoare, milă, ideologie maniheistă sau teorie a drepturilor omului (chiar impusă cu forța) – nu poate înversa legea selecției naturale.

Se poate naște întrebarea „Ce este mai eficient pentru supraviețuirea biologică”: barbaria și incultura sau educația și civilizația? În istoria de până acum a omenirii – așa a fost: barbarii au răpus colectivitățile civilizate (țări, imperii ș.a.m.d.). Dacă nu altfel – măcar prin forța numărului mai mare. În război conta enorm forța fizică și numărul luptătorilor. Și astăzi, emigranții analfabeți străpung fluierând granițele statelor occidentale bogate, păzite cu cele mai perfecționate tehnologii.

Dar evoluția științei și civilizației din ultimul secol a schimbat radical situația strategică. Cea mai evidentă (și totodată tristă) manifestare a avantajelor științei o reprezintă capacitatea distructivă a armelor moderne cu care națiunile se apără (dar cu care pot să și atace). După apariția armei atomice, echilibrul de forțe între cei subdezvoltați (mental) și cei (super)școlarizați s-a schimbat total. În prezent lumea e altfel!

Pentru a supraviețui, fiecare din noi trebuie să se adapteze – altfel va dispărea. Ceea ce era bun înainte: atitudine, pregătire, eforturi – nu mai e acum nici adecvat, nici suficient. Letargia „mioritică” (deși rușinoasă, se pare că aceasta ne-a ajutat să supraviețuim de-a lungul ultimelor secole), nu va mai face doi bani în supraterhnicizatul, năprasnic de iutele secol XXI. Metodele vechi, tradiționale de supraviețuire ale înaintașilor noștri – în majoritate țărani – erau bune pentru *survival*, dar nu mai sunt de mare folos în vremurile actuale. Or, la noi, tinerii nu mai știu nici ce știu pe vremuri țărani gospodari, nici ce știu acum profesioniștii americani. În prezent e nevoie de alte priceperi: limbi străine, meserii noi (cum ar fi programarea calculatoarelor) – care trebuie învățate, indiferent că-ți place sau nu. Nu mai merge cu „plugușorul” – azi trebuie „calculatorul”! Supraviețuirea în viitor este condiționată de policalificare, de permanenta reorientare și adaptare profesională – nu de clasică „meserie pentru viață”. Calificarea profesională depinde de „timpul de înjumătățire a valorii informațiilor”,

care a ajuns la 5 ani sau chiar mai puțin. Soluția pentru chiverniseală și dezvoltare durabilă este: muncă, muncă și iar muncă (dar cu cap!).

Niciodată să nu crezi că lucrurile se vor îndrepta de la sine; de obicei, criza lăsată în voia ei se înrăutățește. Un exemplu îngrozitor îl constituie datoria României față de statul suedez, pornită de la 27 mil. dolari și ajunsă, după 70 de ani de nepăsare, iluzii, tembelism și iresponsabilitate a autorităților de toate culorile politice, la „doar” 120 mil. de dolari.

Desigur, înainte de a se ocupa de salvarea celorlalți, ar fi bine dacă fiecare concetățean și-ar rezolva mai întâi propria lui soartă – fără a cere ajutor. De exemplu, refuzând situația de muritor de foame, sărac, șomer, asistat social sau milog și ieșind din ea cu propriile forțe.

Adică – să se salveze gândind, nu cerșind.

Se poate trăi fie de azi pe mâine, ca frunza în bătaia vântului, fără căpătâi, dar și demn – ca om bine integrat în țara și societatea sa. Un membru valoros al comunității trebuie să fie conștient, treaz, responsabil, nu să alerge mereu după satisfacerea instinctelor primare, tot acceptând noi și noi compromisuri mintale, morale sau corporale. Din păcate, o atitudine responsabilă, civică, prevăzătoare nu poate fi obținută de la sine, cu forțe proprii; e nevoie de sprijin exterior, educație și timp. Însă obligatoriu e nevoie și de participarea și voința individului. Dacă nu vrei să răzbești – nu te mai poate ajuta nimeni.

Chiar și emigrarea poate fi o soluție pentru supraviețuirea pe termen lung – când ești într-adevăr în pericol de moarte. Mulți însă emigrează acum nu pentru a-și salva viața, ci pentru a profita de unele avantaje materiale. Oportuniști, nesățioși „fără mamă, fără tată”, au existat în toate vremurile, sub lozincă: *ubi bene – ibi patria* (patria mea e acolo unde mi-e mai bine). Dar, dacă ești om adevărat și stai să gândești și cântărești cu atenție toate avantajele și dezavantajele acestei soluții, constăți că e mai demn și bine să rămâi în țara ta și să rezolvi aici problemele existenței. Să lupți acasă pentru cauza, dreptatea sau viața ta. Să te ridici, să-i ajuți pe părinți, prieteni, camarazi. Nu face ca veneticii: *Sări țigane, că arde satul; nu-i nimic, mă mut în altul!* Locul românilor este în România. Dacă ești român (deci sentimental) și pleci, vei suferi tot restul vieții de dorul de Țară și vei fi peste tot un venetic. Cred că fiecare om trebuie să gândească mai departe, întrebându-se: ce-aș fi eu fără Țara mea? (probabil un biet derbedeu; *der be der* însemnând în arăbește: din poartă în poartă).

Când n-ai pentru ce trăi – mori. Iar pentru a vrea să supraviețuiești nu e totdeauna suficientă frica de moarte. Adeseori există motive și mai puternice – cum ar fi dorința să termini o acțiune în care ești implicat, dar din care (aparent) n-ai foloase personale. De exemplu să ajuți pe cineva (iubită, copiii, familia etc.), să realizezi o faptă înălțătoare (patriotică etc.). Oamenii sunt dispuși să muncească pentru bani, dar *sunt gata să moară – sau să trăiască – pentru o idee. O viață fără țel e o moarte timpurie* (Goethe). Nu numai indivizii au nevoie de un scop în viață, ci și națiunile: dacă nu are un ideal, un proiect comun (național), națiunea se stinge, devine o populație (vezi istoria). Parafrazându-l pe marele Ronald Reagan (președintele american, „mare” pentru că a reușit să distrugă Uniunea Sovietică – „imperiu răului”) putem zice: nu interesează ce poate face România pentru tine, ci ce poți face tu pentru ea! Cine nu-și iubește Patria nu poate iubi nimica.

Așa că la întrebarea: *Va mai supraviețui oare România pe termen lung?* se poate răspunde și cu da – dacă vor exista suficient de mulți oameni care să gândească și să făptuiască ce trebuie, la timp, dar și cu nu – dacă băștinașii indiferenți, irresponsabili vor continua să se preocupe numai de problemele lor mărunte și vor refuza să gândească, să facă sacrificii pentru binele comun al nației. *Un popor care se ocupă doar de fleacuri devine o nație de mântuială.*

Trebuie precizat că uneori, în cazuri extreme, există și situații în care nu mai merită să lupți pentru supraviețuire, moartea putând fi alternativa preferabilă. Alegerea îți aparține, tu decizi! Din fericire – nu orice accident sau situație deosebită constituie un pericol iminent.

Ce poți face într-o situație de criză?

1.3. GÂNDEȘTE ȘI ÎNFĂPTUIEȘTE

Pentru a supraviețui, gândește – altfel

Supraviețuirea înseamnă: prevedere, pregătire, sânge rece, voință, hotărâre, întraajutorare, dezinteres material. A fi prevăzător și a te gândi la accidentele posibile nu înseamnă să fii un pesimist fricos, descurajat sau nevricos, ci să-ți ușurezi viața. Nu înseamnă să te temi de orice, ci să controlezi evenimentele. Înseamnă să poți distinge între păreri și dovezi, între zvonuri și fapte; între gândirea (și acțiunea) emoțională, subiectivă, illogică (bazată pe sentimente, instincte) și cea logică (bazată pe rațiune).

În zilele noastre oamenii civilizați devin din ce în ce mai sedentari, moi, leneși în folosirea mușchilor proprii – pe care se bazează *survival*-ul. Modul de viață modern, cu sedentarismul său molipsitor, ne pregătește să devenim victime, nu supraviețuitori. Din păcate, fără o sănătate și condiție fizică acceptabile, șansele de supraviețuire în caz de accident – în singurătate, natură sau pe lângă casă – sunt considerabil mai mici.

Condițiile de *survival* sunt prin definiție: neașteptate, neobișnuite, periculoase. În astfel de situații grele nu mai avem la dispoziție ajutoarele și protezele pe care se bazează viața noastră obișnuită: electricitate, apă curgătoare, aragaz, haine, casă, scule, autobuz ș.a.m.d. Nici sprijinul, de la sine înțeles (dar oare real?) al celorlalți oameni: familie, prieteni, vecini, colegi, sindicat, poliție etc. Chiar așa: ia stai, oprește-te câteva clipe din citit și gândește-te puțin: vei fi fără nici un ajutor. Ți dai seama?

Ce te faci?

Într-o astfel de situație nu dispui decât de:

- tine însuși (alcătuit din oase, piele, păr, dinți, unghii, salivă);
- ceea ce ai asupra ta (ghete, ciorapi, pantaloni, cămașă, rochie, ceas, poate bani, un pieptene etc.);
- ceea ce te înconjoară (nisip, pietre, apă, copaci, beton, dărâmături, balegă etc.);
- poate – un mijloc de transport distrus (automobil, tren, avion etc.).

Plus capul, mintea ta – cea mai importantă sculă (dacă știi s-o folosești...).

Sunt diverse păreri asupra cantității și felului de echipament sau pregătirilor necesare ca să scapi dintr-o situație neobișnuită sau o catastrofă. În mod paradoxal, nu atât mușchii, rezistența fizică, pricepera ori echipamentul contează; mai importantă este atitudinea mentală față de situația critică.

Toți specialiștii sunt de acord că atitudinea mentală adecvată, optimistă – adică o gândire clară și voința de a scăpa – este cel mai important factor (cam 90% din total!) pentru salvare. Din cauza atitudinii mentale diferite – unii scapă și alții nu. La unii oameni voința de a trăi este mai puternică decât la alții, dar ea poate fi întărită prin școlarizare (vezi # 20.3). Norocul îl ajută pe cel pregătit. Atitudinea este mai importantă decât trecutul, educația sau banii, decât nereușitele sau succesele vechi, decât împrejurările, opiniile sau faptele altora. În fiecare moment al vieții putem decide și alege o nouă atitudine. Nu putem schimba nici trecutul, nici inevitabilul, dar putem să ne schimbăm atitudinea.

Atitudinea mintală corespunzătoare este: conștientă, activă, responsabilă, preventivă, eficientă, pozitivă, creativă.

Fii atent!

O condiție importantă pentru supraviețuire este să-ți dai seama de pericol. Adeseori oamenii nu înțeleg, nu sesizează că „în aer” plutește o amenințare – iminentă sau nu încă: îngheț, viitură, secetă, escrocherie, tâlhărie, criză financiară, război, invazie etc. Fii mereu atent la ce se întâmplă în jur, la ce faci sau vei face, fii conștient de interacțiunea *celor cu care vii în contact, a mediului*. De exemplu, un pescar a fost electrocutat când trecea cu undița pe umăr sub linia de înaltă tensiune. Sau alte pericole: de exemplu, după o călătorie lungă cu avionul se poate muri pe loc, din cauza înrăutățirii circulației sângelui provocată de imobilitatea forțată. *Nu umbla cu capul în traistă!*

Informează-te, învață – și judecă cu mintea ta (nu lua de bune judecățile altora). Nu te baza pe minuni și nu te speria de umbre. Dacă lucrurile merg bine prea multă vreme – necazul e iminent! Așa e lumea, viața: nu poate exista nici o fericire perpetuă, nici o stare de nenorocire permanentă. De aceea chinezii spun: *când îți merge bine – fii atent; când îți merge rău – fii demn*. Căci la ananghie unii oameni sunt dispuși să-și vândă sufletul sau corpul (chiar și numai pentru câțiva dolari), să facă orice compromis ca să supraviețuiască: cerșesc, mint, fură, toarnă, se prostituează, îi chinuie pe alții ș.a.m.d.

Fii activ!

Atitudinea activă înseamnă să vrei cu tot dinadinsul să scapi și să acționezi viguros în acest sens – spre deosebire de cea pasivă, în care stai și aștepti sau să te scape altcineva, sau să vină moartea să te scape de chinuri. Nu te lăsa doborât sau oprit de împrejurări, de situație. Luptă, nu renunța. Vorba marelui explorator Nansen: *ai reușit – continuă; n-ai reușit – continuă!* În funcție de comportamentul lor într-o situație grea, oamenii se împart în 3 categorii: unii se străduiesc și încearcă să rezolve problema, alții stau și analizează situația, iar ceilalți comentează, se minunează de cele întâmplate. Evident că numai prima categorie supraviețuiește!

Fii conștient că mâine va fi mai rău – dacă nu faci azi ceva. Nu te speria de eșecuri, ci de șansele pe care le pierzi dacă nici măcar nu încerci.

Fii responsabil!

Atitudinea responsabilă înseamnă să nu te ascunzi după deget, ci să accepți că TU trebuie să faci treaba asta și chiar s-o faci.

Pentru a scăpa dintr-o situație periculoasă trebuie să acționezi. Acum, imediat, NU mai târziu. Totdeauna timpul înseamnă bani (*time is money*) – dar este și

viață. Primul ajutor trebuie să-l dai sau să ți-l dai urgent, adeseori întârzierea înseamnă moarte. Într-o situație disperată timpul lucrează împotriva ta! Decizia de a acționa într-un anumit fel trebuie luată repede. Trebuie tăiat în carne vie. Fii necruțător – cu tine și cu ceilalți. Nu poți face jumări fără să spargi ouăle! Când vrei să scurtezi coada unui câine, fă-o o dată și bine. Nu-l menajezi deloc dacă din milă i-o tai câte puțin în fiecare zi. Din păcate, deprinderea de a lua rapid decizii bune este o calitate rară, care se poate învăța numai prin experiență și antrenament specific.

Responsabilitatea înseamnă prevenire, adică să te pregătești și să înveți pentru a putea îndeplini sarcinile la care te angajezi, luând în considerație și eșecurile previzibile. Să devii competent. Să știi ce știi, ce poți – și ce nu. Comunismul ne-a învățat să mințim, dar și mai rău: ne-a obișnuit să ne autoamăgim! Pentru vindecarea acestei boli sunt necesare acum mari eforturi. Nu te apuca de lucruri la care nu te pricepi. Nu te comporta astfel ca să-i pui pe alții în situații periculoase (de exemplu să se chinuie sau să cheltuiască pentru salvarea ta, după ce ai făcut o prostie). În fond, cine și ce ești tu de le ceri asta? Cunoaște-ți lungul nasului!

E important și ce faci, dar, paradoxal – chiar mai important, și ceea ce NU (apuci să) faci! Adică: nu-ți pierde timpul, banii, resursele disponibile cu acțiuni nechibzuite. Deci, gândește-te de două (ba chiar de trei) ori înainte de a face ceva iremediabil – cum e de fapt orice face omul pe lumea asta; nici o situație, oportunitate nu se mai repetă identică!

Responsabilitatea mai înseamnă și să-i ajuți pe cei din jur.

Egoismul, fudulia, proasta creștere, chiulul, hoția, aroganța, incompetența, neseriozitatea, lipsa de punctualitate și de cuvânt – nu aduc niciun folos, ba dimpotrivă. O dovadă printre altele: refuzul țărilor civilizate de a ne accepta țara ca membră a Uniunii Europene. Motivul real nu este sărăcia, migrația ilegală, dosarele restante ș.a.m.d. – adică explicațiile cu care suntem aburiți în mod politic, oficial: ci lipsa de caracter și a celor 7 ani de acasă, mârlnăia, iresponsabilitatea prea multor concetățeni de-ai noștri (de la simplii copii până la adulți, de la măturători până la personalul ambasadelor). Aceștia îi privesc pe cei din jur, pe străini, ori ca pe un gunoi, ori ca pe un fraier de jumulit. Sau – vezi starea toaletelor publice de o parte și alta a graniței vestice. Lucrurile merg până acolo încât unii străini (nu răuvoitori), după ce sunt înecați de bătăria sau hoția băștinașilor, ajung să spună despre România: ce țară frumoasă, păcat că e locuită! Vesticii au muncit mult și din greu până să-și educe oamenii lor (de exemplu Anglia secolului 19 era plină de ciungi – căci hoților li se tăia mâna stângă). Nu le-a mai rămas chef să facă din nou aceeași treabă pentru alții. Ei se așteaptă ca fiecare țară candidată la aderarea europeană să-și rezolve singură problemele, prin propriile forțe. Nu cerșind sau văicărindu-se. Deci – la treabă! Dar fă-o cu grijă pentru propria ta purtare: dacă te bagi printre porci (chiar ca să-i speli), nu se poate să nu te atingă noroiul. Nu te lăsa contaminat.

Fii eficient!

Atitudine eficientă înseamnă să acționezi urmărind rezultatele și termenele – nu să te agiți și să lucrezi fără rost. De exemplu, chiar problema creșterii productivității în activitatea profesională de zi cu zi e până la urmă tot o formă a luptei pentru supraviețuire (de lungă durată). Eficiența înseamnă să faci un lucru: bine,